

محراب

افلاقی ، اجتماعی ، فلسفی ، تاریخی ، ادبی مجموعہ

شیمدیلک اون بش کوندہ نشر اولنور

مدرجات

اسلام « شیعیلک ، مذاہب و دینی فرقہ لار ، شہزادہ باقی محمد علی مصطفیٰ علیہ السلام
تاریخ مدینتہ کتبخانہ لار طاہر عربی علیہ السلام
اورتا آسیادہ تورکمن « تورکمنلرک دینی » حامی ضیا علیہ السلام
شیخ سہروردینک شخصیتی و سچیہ سی یوسف ضیا علیہ السلام
حی بن یقظان « ابن طفیلک فلسفی رومانی » رشید علیہ السلام

مرآب : قدریہ حسین — پروانہ : سیمچہ جمال — رباعی : علی ضیا — پرکوکل خاطرہ سی —
ملیجہ نوری — غزل : جمیل رأفت — ہالاک قبری : بحدت رشدی — آنتہ مک اولوی : —
صائم حسین .

فیثاتی ۱۰ غروشدرد

کورولمه یوب تضييقه اوغرايه جنی آ کلاشیلیمیا به جق برشی دکلدرد. واقعا عباسی خلیفه لرینک برقاچی وبالخاصه (مأمون) زماننده معتزله کوزده بولوندیله . معلومدرکه (مأمون) [۸۲۷ م] قرآنک مخلوق اولدیغنی رسماً اعلان ایتمشدی . فقط خلیفه (متوکل) سیاسی ، سبیلر دولایسیله [۸۴۷] نصوص قرآنیه نک ابدیتی اعلان ایدرک اورتودوقسـلره باغلاندى . ومعتزله منسوبلرینی بربرر محکمه لره سوق ایتدی . بونلرک کیمیسی حبس کیمیسی اعدام ایدلایلر . بوانلارده اعتزالدن ایشکیللنمک اودرجیه وارمیشدی که اکثر علم کلامچیلر وحقی اورتودوقس اولدیغنده شبه اولمیان (بخاری) بيله سوء ظنه اوغرا دیلر . مسامحه سیزلنک بودرجه سی قارشیسندنه معتزله بردها بلنی دوغرو لته مادی ؛ واقعا برمدت دها برقاچ کزیده ادم طرفندن تعلیمنه دوام اولنه بیلدیرسه ده کیت کیده آزاله رق نهایت (۹۳) نهجی عصر میلادیده تماماً سونوب کیتدی .

معتزله دن (زمحشری) کی مشهور متفکر ، کلامیاتچی و اخلاقی یوکسک ممثلر یتیشدی . بویوک ادامک یاشادینی زمانه نسبتله سویله دیکی بوالماس سوزلر چوق شایان دقتدره « دیننده شو ویا بومنبعدن کن غنعه لرله اکتفا ایتمکسزین علمک سنجاغی آلتنده یورو ! » دارالفنون روحیات مدرسی

مصطفی شکیب

یتیمدی

ادبی

سراب

۹

صایب سز عصرلردن بری وارلنی فسونکار آلرینه آلمش اولان بر « عدم » واردرکه بو ، آسمانک صداسیدر واوکا « سکوت » دیرلر . سکوت ، خاطرملرله دولو اوپله بریوقلقدرکه ؛ ماضینک بتون اسرار سیفاهی آراسنده اهتزازه کلیر و انسانی ، مقاومتسوز لسانک سحر بیانیله مفتون ایدر . سکوت ، وایلا و فغانلرله دولو بر موسیقیدرکه کوکل ، بو عصر دیده اثیرک احتوا ایتدیکی شکایت نغمه لرینی دیکله مکدن متأثر اولور .

بوشلقدن حاصل اولوب تکمیل جهانی استیلا ایلین سکوت ، هر یرده وهر زمان ،
دائما حکمفرمادر . چونکه ازدحامک دروننده ، دبدبه نک اطرافنده ، آرایشک
اورتاسنده موجوددر .

هر علویتک ذروه سی سکوتدر . هر دریندکک دیی ینه سگوتدر . هر فورطنه نک اولی
وهر قیامتک صوکی ده سکوت اولدیغی کی اک بیوک بر تأثرک اثباتی واک عمیق بر حیرتک
تمثالی ، بتون عظمتیله سکوتدر .

اتیرک شفافیتدن نشأت ایدوب کائناتک مراوجرا و متروک گوشه سنده ، بلافاصله ایشیدیلن
بوصدا عادتا بر آهنگدر . فقط بو آهنگی ، انجق تشنه آب راحت اولان فلک زده لر استماع
ایلیه بیلیرلر . اوتشنه کانک مرض حیاتلری ایچون بو آهنگی دیکله مک ایسه عادتا بر درمان
میزمدر .

بونکله برابر او یله تهدید آور ، غدار وانتقامله طولو ، مضر ، مؤثر و تحمفرسا
سکوتلرده واردر که هپ موجوداتی تأثیر نفوذ لریله تتره تمکه موفق اولورلر . ایشته او
سکوتلر ، اتیرک یوقلغندن نشأت ایدن او طولغون سکوتلر آرتق آسمانک بر آهنگی حالندن
تجربده بتون عدمک بر صیحه دهشت وعصیانی کسیرلر .

هر سگوت زنده و متکلمدر ، چونکه بشریتک تکمیل ماضیسنی استیعاب و مؤیداً
احیا ایلیه رک ، قویتولقلری متروک کلکلی ، اوجرالقلری ، سسیله سوزیله ، سحر یله جانلاندیروب
ارائه ابتدکی خاطراتله اسکان ایلمکه مقتدر اولور .

۱۰

الم ، بالذات المله یارادلمشدر ، خلقتنده باشقه بر ماده یوقدر بوندن دولایی حییات
بشریه نک اک صحیحی المدر . هر حالت روحیه نک برا یچ یوزی ، هر تأثر قلینک دیکر بر ماهیتی
بولونماسی محتملدر . فقط الم ؛ دائماً المله « بالذات کن دیسیله » یاپلش ، جبت و فطرتی
کندی خور یله یوغورولمش در و شبهه سز تأثرلرک اک خالصیدر .

هانکی طرفدن باقلیرسه رنکی عین رنکدر اونک ایکی یوزی و آلا جاسی یوقدر .
مکدر بر یوز هیچ بروقت نشئه لی بر کوکلی ستر ایده من . بر شهاقک عکس صداسی
بر قهقهه اولاماز . المک اوزی ینه المدر ، اونک یوزنده اصلا تقابلی یوقدر . حیاته هر شیک
آزچوق سائقی تجلدر . ذوق وصفانک مصدری ده خیالدر . فقط کدر و المک منشائی حقیقتدر .

حقیقتك تولید ایتدیكى الملك قطعی روح بشرک بر مقیاس علوتیدر . سرور کوزلر
خاتم کوررلر ، حالوکه متالم دیدلر وضوحله تماشایلرلر . مسعود بر کوکلك حسیانی
ساخته وسطحیدر ، مأیوس بر قلبك طویدقلى او قدر دها عمیق و طوغرودر !
تأثرات مؤله ، مهمیتی احایلر . انظار بشرک او کندن ستاره خیالی قالدیرر ، و او
پرده دیدلر قارشوسندن قالفجه ، اولاً تفریق ایدمین کوزلرک قوه بصیرتی تراید ایلر ،
ایجه تمیز ایلیمین ذهلر لایقوله ادراک ایتمه باشلار ، یالکز حقیقجه حس ایدمیلن
قلبلرک حسیانی کسب شدت ایدر .

الم بروقودر . چکمک ایرمک دیمکدر ، ایرمکده تمامیت و وصول ایتمکدر . حواس
خمسه نك مگملاً اینجلمه سی بو قاعدهیه متوقفدر .
الم بر حقیقتدر . حقیقت ایسه بر فیضدر . متالم بر قلبك احتوا ایلدیكى عمان حقیقته
طالمق متفیض اولمق دیمکدر .

۱۱

عالم شرقده ، لایخطیلکه معروف و اهل تقوادن معدود بولمقله مشهور اولانلرک
اکثریسی الک زیاده انهدام مادی و معنوی ایله مشغول اولانلر اولدیغنی کوردم . جمله سی
ذوق تخریب تیریاکیسیدرلر . هیئت اجتماعیه من تاریخ اسلامک عیناً مثال مؤثریدر .
تاریخ اسلام ایسه ، سرگذشت اخلاق اسلامدن بشقه برشی دکدر . چونکه رسول
رب الثقلین اقدمز ، مکارم اخلاقی اتمام ایچون بعث بیورلمش اولدیغنی بزله تبشیر ایلور
حسن اسلام ، فکر اسلام ، ضعف اسلام تکمیل عنعنه سیله اوننده مند مجدر . خلفاء
وامرانک سلاطین و حکمانک تراجم احوالی او قود یغمده عمیق و عریض دوشونیرم
و هپسنگ تیریاکی اولدقلى تأسفله گوریرم .

هر خلف ، دائماً سلفینک دورنی تلویث ، امکنی استخفاف ، استعدادنی تنقید و آرنی
تخریب ایتمکده بر ذوق مستثنا طویار . طاتلی سویله مک و مدح ایتک نامستبوق خالار
اولدیغندن شفقت و مروت صاحبلى شاید موجود ایسه ده اسملری هر وجهله غیر معلومدر ،
عصر لردنیری روح اسلامه ایشله مش اولان بومرض ساری ، عالم اسلامنی مؤیداً محکوم
میکنت ایلشدر . حالوکه پیغمبر اقدمز بر بانی یکتسادر . بنای دین مینک عمللری
انصاف و مسامحه ایله مغفرت و خللاوتله نیت ایلدی . هر آجیلان رخنه ی هان یدمروتیه

رباعی

عشقك پایانی یوقدر، ذوقك خسرانی یوق
 طویدیم هر آن سعادت، عمریمك هجرانی یوق
 اولیه بر وصلته احیا ایلدك که سن یخی ،
 بنی ابدله حیم آرتق ، اوله نك امکانی یوق
 علی ضیا

تغیر و هر قیریلان ستونی عفوی بابانیله
 تجدید ایدرک او غفرانسرای معظمک
 اعماق دروتی نورمرحتیله تنویرایتدی.
 گندیسی بر مرشد معموریت ایدی
 فقط مریدلری اولان ذوات ممتازه خرابرور
 اولقله یکدیگرینه تفوق ایدرلر. بومسئله نك
 اجتوا ایلدیکی تضاده تماس ایتک بر معمای
 حل ایلک قیلنددر .

هر حالده اسلام ساحه سنده عمومی بر تیریا کیلک وار . بو ایسه بر حالت مزمنه در ،
 مزمن اولان شیئی ده مهلکدر هر فردده ذوق تخریب دییه بیله حکمز بر ضعف ملی وار
 بعضاً واسطه ذم ایله اجرای فعالیت ایدن بو آژدر بعضاً غرور و بعضاً تکاپو ایله حرکت
 کلیر . بوغولماسی لازم اولان شیئی ذوق تخریب تیریا کیلکدر .

قدریه صبی

۳۳۳

صوک

ادبی

پروانه

تازه ، مونس بر ایلک بهار کیجه سیدی . خالی بر دکز کنارنده کیسه سزه کوچوک
 بر پروانه معطر هوایی حیرت واشتیاقله قوقلئارق دهاییکی یکی اوچو یوردی . ایجه
 بوینوزلری یالیز ایچنده ، رقضان قنادلری رنکا رنک نقشلر ایچندهیدی . اوخ ! بویه
 یوشاق ، طائی آنکینلره قورقماذن آتیلدی نه کوزل ، نه کوزلیدی . . یالکز کوچوک
 قنادلرنده کیزی برر عشه واردی ؛ او بعضاً صویک اوستنده رقص ایدن التاعلره قوشو یور ،
 سوزو نو یور . فقط بردنبره وجودی نور بر مرک قاجور ، بعضاً پارلیدیان قوملرک اوسته
 قونو یوردی . . .

نهایت ، کوکده بتون قدرتیله پارلیدیان آبی کوردی . بردنبره کوکسته غریب بر
 آتش یاندی . تیریه رک ، رقص ایدرک اوکا دوغو و اوچفه باشلادی . ییلدیزلر مهیم ،